

Kompostering

Bord til jord og jord til bord

Hvis man har en have, kan man næsten halvere det husholdningsaffald, vi smider i skraldespanden. Vi danskere smider hver dag en masse grønt ud, og det fylder meget i skraldespanden. Indholdet bliver kørt til forbrænding og laves godt nok til varme, men det kunne udnyttes på en anden måde, hvis alt det grønne havnede i en kompostbunke sammen med haveaffaldet i stedet. Herfra kan det give næring til nye grøntsager.

Ikke alt må smides på komposten. Tilberedt mad som kødrester eller stegte grøntsager kan tiltrække rotter, så det skal stadig i skraldespanden. Her kan I se, hvad der kan – og ikke kan – kommes i kompostbeholderen.

I MÅ GERNE BRUGE:

Frugt- og grøntsagsaffald
Æggeskaller
Kaffegrums og teblade
Papirfiltre og køkkenrulle
Planteaffald fra haven
Hø og halm fra små kæledyr

I SKAL IKKE BRUGE:

Kødrester og brød
Aske
Tilberedte grøntsager
Syge planter

Ormene gør arbejdet

Det er nemt, og det giver en masse god jord til haven, hvor det giver næring til gulerødder og kartofler i køkkenhaven eller til havens andre planter. Orme, bænkbidere og andre smådyr sørger sammen med diverse bakterier for at omdanne det grønne affald til god kompost. De laver hele arbejdet – I skal bare sørge for, at de har et sted at gøre det! Og gøder man så sine grøntsager med den gode kompost, ja – så får man faktisk sit grønne affald ind på bordet igen. Det er da smart!

Biogasanlæg

Biogas

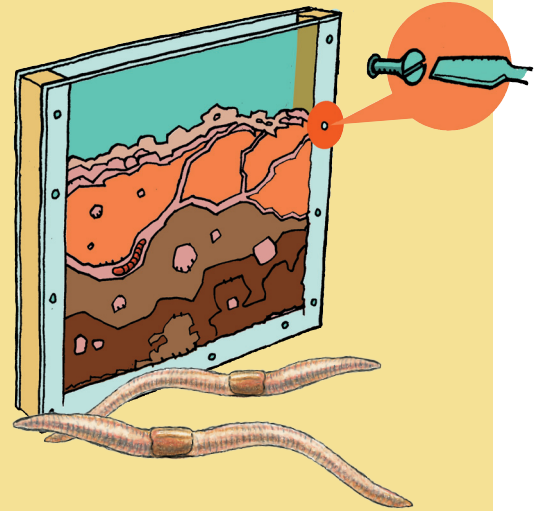
Nogle kommuner tilbyder borgerne, at de kan sortere deres organiske affald fra i særlige beholdere hjemme på bopælen. Det organiske affald kan nemlig blive til energi i et biogasanlæg og kompost til jorden. Det er planen på længere sigt, at vi skal blive meget bedre til at sortere – også bioaffald, altså for eksempel kødrester og frugt- og grøntaffald. Giver jeres kommune jer mulighed for at sortere madaffald fra, så er det det bedste at gøre.

Nedbrydnings eksperimenter

1 LAV EN ORMEGÅRD

Brug et gammelt akvarium. Hvis I ikke har et, kan I sikkert finde et billigt på et loppemarked. Læg skiftevis et lag fugtigt sand og et lag fugtigt jord ned i ormeboet, til det er halvt fyldt. Slut af med et fem centimeter tykt lag af blandet grøntaffald og lidt visne blade fra haven. Grav 10 regnorme op i haven og læg dem ned i boet. Ormene kan bedst lide fugtigt mørke, så stil akvariet et køligt sted og læg en avis eller et stykke pap over. Jorden skal være fugtig – ikke våd.

Nu kan I holde øje med, hvordan orme graver, spiser og nedbryder blade og andet grønt til ny muldjord. Efter et par dage kan I sikkert se de fine gange, ormene har gravet.

3 Byg jeres egen kompostbeholder

I skal bruge:

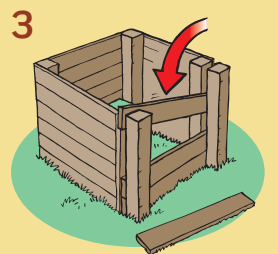
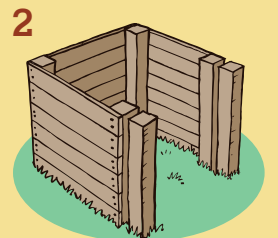
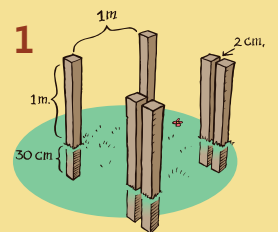
- (ikke-imprægneret træ)
- 6 stolper (10x10 cm) 130 cm lange
- 24 brædder, 14 cm brede ca. 1,5 cm tykke og 1 meter lange
- Søm og hammer
- Spade til at grave stolperne ned

1: Grav stolperne 30 cm ned i jorden.

2: Seks brædder bankes på hver af de tre af siderne.

3: På forsiden lægges de sidste seks brædder løst ned i mellemrummene, så de kan tages op, når man skal vende rundt i bunken eller hente den færdige kompost ud forinden.

4: Fyld så det grønne affald i kompostbeholderen og kom lidt vand på. Det må hverken blive for vådt eller tørt. Efter et års tid kan I "høste" det første læs kompost fra bunden af beholderen og bruge det som gødning i haven.

2 Følg naturens kredsløb

Nedbrydning af planterester, døde dyr og andre organismer er et led i naturens kredsløb. Følg et æbleskrog fra skrog til jord. Brug et akvarium til jeres forsøg. Tag en skovfuld jord fra haven/skolegården og læg i akvariet. Læg et æbleskrog oven på jorden og dæk akvariet til. Nu kan I følge med i, hvad der sker med skroget, efterhånden som jordens smådyr og mikroorganismer går i gang med arbejdet. Hvor lang tid tager det? Prøv eventuelt med andre ting også.